

Okruh č. 17 - Kultura neslyšících

Vymezení pojmu kultura podle Průchy (2001, s. 31, in Kosinová, 2008):

Širší pojetí kultury:

„...vše, co vytváří lidská civilizace – tedy jednak materiální výsledky lidské činnosti, jako jsou např. lidská obydlí, nástroje, oděvy. A další jednak duchovní hodnoty lidí, jako je náboženství, umění, morálka, zvyky, vzdělávací systémy, politika, právo...“

Užší pojetí pojmu kultura:

„...kultura je vztahována spíše k projevům chování lidí – tedy kulturou určitého společenství se míní jeho zvyklosti, symboly, komunikační normy a jazykové rituály, sdílené hodnotové systémy, předávané zkušenosti, zachovávaná tabu.“

- ⊙ *pro účely diskuse o specifické kultuře Neslyšících jsou relevantní zejména zmínky o souboru hodnot, cílů a chování, který charakterizuje určitou společnost či organizaci.*

Termín kultura Neslyšících vznikl v 70. letech 20. století, aby se ukázalo, že komunita neslyšících může existovat (Ladd, 2003, s. 17, in Kosinová, 2008)

Neslyšící vytvářejí své komunity na 3 základních rysech:

- ⊙ hluchota
- ⊙ komunikace
- ⊙ vzájemná podpora

3 cesty ke členství v komunitě neslyšících:

- ⊙ neslyšící děti neslyšících rodičů (nebo svou hluchotu zdědit ve třetí generaci)
- ⊙ navštěvovat školu pro neslyšící nebo být jejím absolventem
- ⊙ ve volném čase se stýkat s komunitou neslyšících

Kdo také může patřit do komunity neslyšících:

- ⊙ slyšících dětí neslyšících rodičů (CODA)
- ⊙ slyšících lidí, kteří si vzali za manželku či manžela neslyšící osobu
- ⊙ slyšícího člověka, který pro komunitu neslyšících po dlouhou dobu pracoval

Co je typické pro komunitu neslyšících (zvyky, způsoby chování, tradice):

- ⊙ Oční kontakt
- ⊙ Upoutání pozornosti dotekem, světlem
- ⊙ Loučení
- ⊙ „Dobrou chut“ – poklepání pěstí do stolu
- ⊙ Při přípitku – dotek rukama, jimiž drží skleničky
- ⊙ Při setkání dobrých známých – dva polibky na tvář
- ⊙ Neslyšící tleskají třepotáním rukama nad hlavou
- ⊙

Předávání kultury neslyšících

- ⊙ kulturní a jazykové znalosti se v 90% v komunitě Neslyšících nepředávají z generace na generaci (pouze 10% neslyšících rodičů má neslyšící děti)
- ⊙ sociální hodnoty, zvyky, pravidla chování, povědomí o historii a dokonce i znakový jazyk si mezi sebou předávají spolužáci ve školách pro sluchově postižené, příp. neslyšící pedagogové

Divadlo a pantomima

- ⊙ JAMU – Výchovná dramatika neslyšících
- ⊙ Divadlo Neslyším
- ⊙ Pantomima S.I.
- ⊙ Nepanto Praha
- ⊙ Tichá hudba (znakující „zpěváci“)

Filmy

- ⊙ Bohem zapomenuté děti (USA, 1986)
- ⊙ Za hranicí ticha (Německo, 1997)
- ⊙ AWI film – Čtyřlístek, Exponát roku 1827

TV a neslyšící

- ⊙ Televizní klub neslyšících
- ⊙ Zprávy v českém znakovém jazyce
- ⊙ Skryté titulky (teletext s. 888)

Další akce:

- ⊙ pravidelná přehlídka tvorby ve ZJ – „Mluvící ruce“
- ⊙ národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla „Otevřeno“ – Kolín
- ⊙ plesy organizací a škol pro SP
- ⊙ největší mezinárodní setkání neslyšících z celého světa – konference „Deaf Way“

Limity integrace, které jsou zároveň posilujícími prvky sebekultury neslyšících, vymezuje Sinecká (2003, s. 38) takto:

- **Socio-kulturní východiska a limity integrace**
 - pozdní identifikace sluchové vady
 - jazykové a citové strádání v dětství
 - omezený výběr školy a profese
- **Socio-profesní limity integrace**
 - komunikační bariéry
 - charakter pracovního kolektivu a omezené přátelské vztahy v něm
 - malá informovanost veřejnosti o postižení
- **Filozofie, mentalita a hodnotová orientace samotných neslyšících**
 - pevné hodnotové zakotvení v komunitě neslyšících
 - chybějící ochota se integrovat

Doporučená literatura:

- ⊙ KOSINOVÁ, B. *Neslyšící jako jazyková a kulturní menšina – kultura neslyšících*. Praha: CKTZJ, 2008
- ⊙ SINECKÁ, J. *Komunita neslyšících a limity jejich integrace do české společnosti. (Zpráva o výzkumu zdravotně handicapované skupiny)*. Speciální pedagogika 1, 2003, s. 33 – 42.
- ⊙ www.neslysim.cz
- ⊙ www.asnep.cz
- ⊙ www.ruce.cz
- ⊙ **INFO ZPRAVODAJ – č. 1, jaro 2010** (18. ročník) – ústředním tématem tohoto čísla je problematika komunity Neslyšících